

Отже, в цілому банківська система України перебуває в складних умовах, але має потенціал для відновлення і розвитку. Для цього необхідно мінімізувати вплив різних видів ризиків та вирішити низку проблем, таких як підвищення довіри населення, зміцнення капіталізації банків, вдосконалення законодавчої бази та інтеграція в європейський банківський простір.

Література

1. Вольська, С.П. Порівняльна характеристика методів оцінювання фінансової стійкості банку. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Випуск 10. Частина 1. С. 178–181.
2. Коваль С. Фінансові результати діяльності банківських установ: теоретичні та практичні аспекти. *Світ фінансів*. 2014. Вип. 3. С. 83-89.
3. Статистика. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic>.
4. Наглядова статистика. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#1>.
5. Онищенко В.О. Довгаль Ю.С., Гребінь О.М. Досвід зарубіжних країн щодо оцінки фінансового стану банків. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. 2012. Випуск 35. С. 25 – 32.

УДК 336.711.65

Кулинич Аріна Олексіївна, студентка

Науковий керівник: Єгоричева С.Б., д.е.н., проф.

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

РОЛЬ НБУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ

Національний банк України (НБУ) є центральним банком, головними завданнями якого є забезпечення стабільності національної валюти, підтримка стійкості банківської системи та стимулювання економічного розвитку. В умовах сучасної економічної нестабільності та геополітичних викликів роль НБУ набуває особливого значення, адже від ефективності його політики залежить не лише стан фінансового сектору, але й загальна економічна ситуація в країні. НБУ виконує важливі функції, які спрямовані на підтримку стабільності банківської системи, а саме: регулювання і нагляд за банками, розробка та впровадження монетарної політики, підтримка стабільності гривні, а також регулювання валютного ринку. Кожен із цих напрямів відіграє важливу роль у підтримці стійкості та надійності банківського сектору.

У світлі сучасних викликів, таких як високий рівень інфляції, фінансова нестабільність і економічні ризики, які виникають через війну та інші чинники, НБУ постає як один з основних суб'єктів, що забезпечує стабільність банківського сектору та економіки України, загалом. Це досягається завдяки ефективному регулюванню банків та нагляду за їхньою діяльністю. НБУ визначає вимоги до капіталу банків, контролює якість активів і управління ризиками, а також встановлює інструменти для підтримки ліквідності. В результаті, це знижує ризик неплатоспроможності банків та забезпечує стабільність депозитів, що, в свою чергу, підвищує довіру громадян до банківської системи. Політика управління ліквідністю, яку проваджує НБУ, також відіграє важливу роль. Ліквідність банківської системи контролюється через монетарні інструменти, зокрема, облікову ставку та операції на відкритому ринку. Облікова ставка є ключовим показником, за яким центральний банк надає кредити комерційним банкам, і вона безпосередньо впливає на процентні ставки в економіці. Зміни в обліковій ставці дозволяють НБУ впливати на інфляцію, обсяг кредитування та економічну активність, що, як наслідок, підтримує фінансову стабільність.

Крім того, важливим аспектом діяльності НБУ є макропруденційний нагляд. Це означає контроль за системними ризиками, які можуть вплинути на стабільність всього банківського сектору. Наприклад, НБУ стежить за тим, щоб банки дотримувалися певних вимог до капіталу та не накопичували надмірні обсяги кредитного ризику, що може призвести до неплатоспроможності. Ці заходи спрямовані на забезпечення довгострокової стабільності та захист інтересів вкладників.

З 2018 року Національний банк почав оцінювати стійкість окремих банків. Відтоді фінансова стійкість кожного банку перевіряється не тільки на відповідність вимогам щодо капіталу, активів, пасивів та ліквідності, а й за підсумками стрес-тестування. Мета стрес-тестування – оцінити, наскільки конкретний банк або банківська система в цілому є стійкими до «виняткових, але ймовірних шоків». Цей підхід ґрунтується на тому, що банки завжди повинні бути готові до можливих кризових ситуацій. Стрес-тестування вперше стало актуальним у світовій практиці як відповідь на фінансову кризу 2008-2009 років, і з 2010 року було включено в регуляторну практику багатьох країн. Під час цього процесу оцінюються прогностичні показники фінансової звітності банку (балансу та звіту про прибутки і збитки) та визначається необхідний рівень капіталу на три роки після звітної дати для базового та несприятливого макроекономічних сценаріїв [1].

У 2023 році оцінку стійкості в Україні пройшли 20 банків, що разом охоплюють понад 90% активів банківської системи. Перевірка здійснювалася за базовим сценарієм і включала аналіз якості активів, перевірку вартості найбільших застав за кредитами та розрахунок основних фінансових показників банків на наступні три роки. У ході оцінювання Національний банк виявив певні недоліки в оцінці кредитного ризику клієнтів та надав деяким банкам рекомендації щодо звітності з питань заставного майна. Банки, яким встановлено підвищені вимоги до нормативів капітальної достатності, мають подати до Національного банку плани реструктуризації або капіталізації найближчим часом [2].

Монетарна політика є одним із головних інструментів, які використовує НБУ для підтримки стабільності банківської системи. В останні роки НБУ впровадив режим інфляційного таргетування, який передбачає утримання інфляції на певному рівні шляхом контролю за грошовою масою та процентними ставками.

НБУ активно працює над реформуванням банківської системи, щоб відповідати міжнародним стандартам та підтримувати стабільність фінансового сектору. У рамках цих реформ центральний банк впровадив ряд змін, спрямованих на підвищення прозорості та стабільності банків. Наприклад, НБУ перейшов на міжнародні стандарти фінансової звітності (IFRS) і впровадив вимоги Базель III щодо капіталу та ліквідності, що дозволяє банкам бути більш стійкими до фінансових потрясінь [3].

Окрім цього, НБУ підтримує цифрову трансформацію банківського сектору, що включає розвиток електронних платіжних систем, фінансових технологій та безготівкових операцій [4]. Інновації в банківській сфері дозволяють знизити операційні витрати банків, покращити клієнтський сервіс та підвищити безпеку фінансових операцій, що в свою чергу, сприяє стабільності банківської системи, оскільки забезпечує її адаптивність до нових умов ринку.

У сучасних умовах, коли банківський сектор зіштовхується з численними викликами, включаючи інфляцію, коливання валютного курсу та економічну нестабільність, роль НБУ стає ще більш важливою. Національний банк України відіграє ключову роль у забезпеченні стабільності банківського сектору. Через механізми регулювання, нагляду, монетарну політику та інноваційні реформи НБУ створює основу для стійкості банківської системи. Тим самим, НБУ залишається гарантом стабільності фінансового сектору України, забезпечуючи його безпеку і стійкість для відновлення та економічного зростання країни.

Література

1. Вовченко О.С., Єгоричева С.Б. Фінансова стабільність банків в умовах динамічного макроекономічного середовища : монографія. Полтава : ПУЕТ, 2021. С. 67-69.
2. Національний банк України. Звіт про оцінку стійкості банків у 2023 році. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-otsinku-stiystosti-bankiv-u-2023-rotsi>.
3. Національний банк України. Роз'яснення щодо складання річної фінансової звітності за 2023 рік. Зміни до Міжнародних стандартів фінансової звітності. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/rozyasnennya-schodo-skladannya-richnoyi-finansovoyi-zvitnosti-za-2023-rik-zmini-do-mijnarodnih-standartiv-finansovoyi-zvitnosti>.
4. Національний банк України. НБУ та Мінцифри спільно працюють над цифровізацією банківської системи України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/nbu-ta-mintsifri-spilno-pratsuyuyut-nad-tsifrovizatsiyeu-bankivskoyi-sistemi-ukrayini>.

УДК 336.717

Худолій Юлія Сергіївна,

кандидат економічних наук, доцент

*Кириллюк Анастасія Сергіївна, Лугова Вероніка Володимирівна, студентки
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)*

ОЦІНКА ЗАЛУЧЕННЯ РЕСУРСІВ БАНКІВ УКРАЇНИ З ДЕПОЗИТНИХ ДЖЕРЕЛ

Оцінка ситуації із залученими ресурсами банків України з депозитних джерел у 2022-2024 роках дозволяє виокремити низку викликів й тенденцій, що пов'язані з економічною ситуацією в країні, політикою НБУ та поведінкою вкладників. Розглянемо основні з них більш детально.

Макроекономічні фактори. Депозитні ресурси відіграють ключову роль у діяльності банків, забезпечуючи їхню фінансову стабільність та розвиток економіки в цілому. В умовах економічної нестабільності в Україні питання залучення депозитів є надзвичайно актуальним. Основна частина пасивів українських банків формується за рахунок депозитів, тому їх ефективне управління залишається важливим завданням. Зміни у регуляторній політиці, конкуренція між банками та довіра клієнтів значно впливають на обсяги депозитних залучень. Динаміка депозитів залежить від загальноєкономічної стабільності та довіри до фінансової системи. Зокрема, підвищення інфляції